

Sygn. akt X GC 96/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach X Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Iwona Wańczura

Protokolant: Joanna Gołosz

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2014 r. sprawy

z powództwa: (...) **Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej w R.**

przeciwko : **Firma (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością Spółce komandytowo-akcyjnej w P.**

o zwolnienie zajętego przedmiotu od egzekucji

1) oddała powództwo,

2) zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 3 988 zł (trzy tysiące dziewięćset osiemdziesiąt osiem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Iwona Wańczura

Sygn. akt X GC 96/14

UZASADNIENIE

Powódka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w R. pozwem złożonym 11 marca 2014 r. przeciwko Firmie (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowo-akcyjnej w P. domagała się na podstawie art.841§1 kpc zwolnienia spod egzekucji ruchomości w postaci opisanych w pozwie: wózka widłowego, owijarki, maszyny do zalewania zniczy i prasy świecarskiej z osprzętem o łącznej wartości 109 900 zł oraz zasądzenia od pozwanej kosztów procesu. Twierdziła, że

16 stycznia 2014 r. zawarła z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością

w W. umowę przewłaszczenia ruchomości, której przedmiotem było przejęcie na własność ruchomości w postaci maszyn i urządzeń szczegółowo określonych w załączniku nr 1 do umowy, a to celem zabezpieczenia wierzytelności, wynikających z umowy pożyczki z 16 stycznia 2014 r, zawartej między stronami. Na podstawie tej umowy powódka stała się właścicielem m.in. ruchomości wymienionych w pozwie. Spółka z o.o. (...) nabyła przedmiotowe nieruchomości na podstawie umowy sprzedaży z 16 stycznia 2014 r. zawartej z dłużnikiem J. E. na łączną kwotę 535 929,45 zł i zapłaciła za nie. W dniu 11 lutego 2014 r. komornik podczas czynności egzekucyjnych prowadzonych przeciwko J. E.

w sprawie z wniosku pozwanej dokonał zajęcia ruchomości, stanowiących własność powódki, wymienionych w pozwie, a pozwana mimo wezwania jej o to, nie złożyła wniosku o zwolnienie tych ruchomości spod egzekucji i umorzenie postępowania.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa

i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. Zarzuciła, że jest wierzycielką J. E., stąd wniosła o wszczęcie przeciwko niemu postępowania egzekucyjnego. Do zajęcia przedmiotowych ruchomości, które znajdowały się

w miejscu prowadzenia działalności przez dłużnika, doszło 28 stycznia 2014 r, a obecni przy tych czynnościach przedstawiciele spółki z o.o. (...) nie informowali komornika, by ruchomości zostały jej sprzedane 16 stycznia 2014 r, ani o zawarciu umowy przewłaszczenia. Kwestionowała zachowanie terminu do wystąpienia

z niniejszym pozwem w świetle art.841§3 kpc. Wszystkie podmioty, tj. J. (...), (...) spółka z o.o i powódka są ze sobą ściśle powiązane podmiotowo, stąd pozwana złożyła w Prokuraturze Rejonowej w Wodzisławiu Śląskim doniesienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę wierzyciela w postaci umyślnego usuwania składników majątkowych. Zdaniem pozwanej umowa pożyczki zawiera takie postanowienia i obowiązki stron, które z uwagi na cel umowy, nie znajdują racjonalnego uzasadnienia i nawet nie mogłyby zostać przez strony zrealizowane. Również postanowienia umowy przewłaszczenia poddają w wątpliwość zamiar stron, co wskazuje, że obie te umowy są obarczone wadą pozorności i należy je uznać za nieważne w świetle art.83§1 kc.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana uzyskała przeciwko J. E. tytuł egzekucyjny na kwotę 246 171,96 zł z odsetkami i kosztami procesu.

dowód: nakaz zapłaty – k.103

Wniosła do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Wodzisławiu Śląskim M. D. o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. W dniu

28 stycznia 2014 r. Komornik zajął ruchomości dłużnika, znajdujące się w miejscu prowadzenia przez niego działalności w W., przy ul. (...), w tym maszyny objęte niniejszym pozwem. Podczas czynności Komornika dłużnik nie był obecny, natomiast uczestniczyli w nich jako świadkowie: jego żona E. E. oraz synowie: M. E. i S. E.. Informowali Komornika, że ruchomości nie stanowią własności dłużnika, ale nie przedstawili na tę okoliczność dokumentów, informacja ta nie znalazła odzwierciedlenia w protokole zajęcia. Maszyny pozostawiono we władaniu dłużnika, oddając pod nadzór M. E.. Komornik pismem z 11 lutego 2014 r. powiadomił (...) spółkę z o.o

o zajęciu ruchomości J. E., informując o treści art.841 kpc i z tego pisma członek zarządu A. M. dowiedziała się o zajęciu ruchomości. Pismem

z 20 lutego 2014 r. pozwana została wezwana do niezwłocznego zwolnienia spod zajęcia ruchomości – przez pełnomocnika, działającego w imieniu spółki (...) oraz powódki, którą określił jako właściciela ruchomości, wskazując jednocześnie, że zajęcie narusza prawa obu tych podmiotów.

dowód: protokół zajęcia – k.104, pisma – k.75, 76, zeznania A. M. – k.238, 240

Zarząd (...) spółki z o.o tworzyły E. E. i A. M., przy czym ta ostatnia od maja 2014 r. przestała być członkiem zarządu (wobec rozbieżności

w koncepcji prowadzenia działalności i braku możliwości porozumienia), natomiast była i jest jednocześnie prezesem zarządu (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, która jest komplementariuszem powodowej spółki.

dowód: informacja z KRS – k.106, 9-17, 202 – 211, zeznania w/w osób – k.197, 199 i 238, 240,

W dniu 16 stycznia 2014 r. J. E. sprzedał spółce z o.o. (...), w tym objęte niniejszym pozwem (pozycje: 14, 23, 24, 25) ogólnej wartości 535 929,45 zł, wystawiając fakturę VAT nr (...) z terminem płatności 19 stycznia 2014 r. Kupujący w tym samym dniu przelał J. E. całą kwotę, wynikającą z faktury.

W dniu 16 stycznia 2014 r. powódka zawarła z (...) spółką z o.o. umowę pożyczki kwoty 609 000 zł celem dokonania przez spółkę (...) zakupów inwestycyjnych – składników majątkowych określonych w załączniku nr 1, stanowiących dotąd własność J. E.. Kwota ta miała być przekazana

w terminie 3 dni od zawarcia umowy. Zabezpieczenie pożyczki miały stanowić: weksel własny, odrębna umowa przewłaszczenia i oświadczenie pożyczkobiorcy

w przedmiocie wyrażenia zgody na obciążenie nieruchomości hipoteką umowną wraz z wnioskiem o ujawnienie hipoteki w treści księgi wieczystej. W razie braku złożenia lub przedłożenia tego wniosku mogło nastąpić wstrzymanie wypłaty pożyczki. Pożyczkodawca miał umożliwić ocenę sytuacji finansowej i gospodarczej pożyczkobiorcy, a ten miał przedstawiać comiesięczne raporty w tym zakresie. Termin spłaty pożyczki wynosił 30 dni od jej udzielenia. Strony złożyły podpisy pod umową przed notariuszem, uiszczając takse notarialną 492 zł zgodnie

z §13 pkt 1 lit.a) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 2004 r. w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej, tj. stałe opłaty za poświadczenie podpisów (k.56 akt). Powódka przelała spółce (...) kwotę pożyczki 16 stycznia 2014 r. mimo braku wpisu w księdze wieczystej hipoteki umownej. Spółka (...) do chwili obecnej spłaca pożyczkę.

W tym samym dniu powódka zawarła w zwykłej formie pisemnej z (...) spółką z o.o. z siedzibą w W., przy ul. (...) umowę przewłaszczenia celem zabezpieczenia wierzytelności powódki wynikających z pożyczki na kwotę 609 000 zł. Spółka (...) jako przewłaszczający przeniosła na powódkę własność ruchomości w postaci maszyn i urządzeń szczegółowo określonych i oznaczonych w załączniku nr 1 do umowy pożyczki, z zastrzeżeniem warunku, że jeżeli wierzytelność zostanie spłacona w terminie określonym w umowie pożyczki, następuje zwrotne przeniesienie własności przedmiotu przewłaszczenia. Przedmiot przewłaszczenia miał pozostać we władaniu spółki (...) na zasadzie użyczenia.

Również w dniu 16 stycznia 2014 r. dłużnik J. E. przekazał powódce w sumie kwotę około 609 000 zł tytułem zwrotu pożyczki, zaciągniętej 10 września 2013 r. W tym dniu doszło zatem do wzajemnego przekazywania kwot po około 609 000 zł między trzema podmiotami: J. E., spółka z o.o (...) i powódką.

Spółka (...) powstała w październiku 2013 r. celem „ratowania” sytuacji gospodarczej przedsiębiorstwa prowadzonego przez dłużnika J. E.. Pomoc w tym zakresie zdecydowała się świadczyć powódka, stąd prezes jej zarządu – A. M. została także powołana w skład zarządu powstałej spółki.

dowód: faktura – k.57, 8 potwierdzeń przelewu – k.58 – 61, umowy: k.24 – 25, 26 – 54, 6 potwierdzeń przelewu pożyczki – k.130 – 135, zeznania świadków: E. E. – k.197, 199, J. E. – k. 259 – 261 i powódki.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dokumenty, które nie były przez strony kwestionowane oraz zeznania świadków i strony powodowej. Świadek J. E. wykazał słabszą niż pozostali znajomość faktów odnośnie do dat i wartości kwot, stanowiących przedmiot przelewów, natomiast jego zeznania cechowała pełniejsza szczerść w opisie celu umowy sprzedaży ruchomości i pożyczki, jakim było wyjście z kryzysu prowadzonego przez niego przedsiębiorstwa.

Sąd nie dał wiary powódce w zakresie wskazania powodu, dla którego podpisy pod umową przewłaszczenia nie zostały notarialnie potwierdzone. A. M. twierdziła, że nie dokonano tej czynności, gdyż notariusz żądał za to taksy według wartości przedmiotu umowy, podobnie jak w przypadku umowy pożyczki, tymczasem za poświadczenie podpisów pod umową pożyczki pobrana została taksa zgodnie z §13 pkt 1 lit.a) powołanego rozporządzenia, a zatem niezależna od tej wartości.

Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań Komornika, gdyż wątpliwym jest, by pamiętał on przebieg konkretnej czynności zajęcia ruchomości, gdy protokół nie zawiera – zdaniem powódki – przekazanych mu informacji na temat osoby właściciela zajmowanych ruchomości. Nadto, nie jest to fakt istotny dla oceny, czyją własność one stanowią, bo do takich wniosków Sąd doszedł na podstawie całokształtu materiału dowodowego.

Sąd zważył:

Art. 841 kpc stanowi, że osoba trzecia może w drodze powództwa żądać zwolnienia zajętego przedmiotu od egzekucji, jeżeli skierowanie do niego egzekucji narusza jej prawa (§ 1). Powództwo można wnieść w terminie miesiąca od dnia dowiedzenia się o naruszeniu prawa, chyba że inny termin jest przewidziany

w przepisach odrębnych (§ 3).

W pierwszej kolejności należało ustalić, że niesłuszny jest zarzut pozwanej, dotyczący złożenia pozwu z naruszeniem określonego wyżej terminu. A. M., prezes zarządu powódki dowiedziała się o zajęciu ruchomości z pisma Komornika sporządzonego w dniu 11 lutego 2014 r, a więc doręczonego po tym dniu, skierowanego do spółki (...), w której pełniła funkcję członka zarządu. Skoro pozew złożony został 11 marca 2014 r, uznać go należy za wniesiony w terminie przewidzianym artykułem 841§3 kpc. Nie sposób bowiem uznać za udowodniony zarzut pozwanej, że A. M. musiała się dowiedzieć o zajęciu ruchomości, dokonanym w dniu 28 stycznia 2014 r. z racji pełnienia funkcji w zarządzie spółki (...), czy kontaktów z E. E.. Powołany przepis art.841§3 kpc początek terminu wyznacza od daty dowiedzenia się o naruszeniu prawa, a nie: możliwości powzięcia informacji o tym zdarzeniu.

Powyższe ustalenie - złożenia pozwu w przepisany terminie - nie prowadzi jednak do wniosku o zasadności roszczenia powódki. O ile bowiem za dopuszczalną i niekwestionowaną przez pozwaną uznać należy ustną, udokumentowaną jedynie fakturą umowę sprzedaży maszyn i urządzeń przez J. E. na rzecz spółki (...), o tyle wątpliwości budzi już realizacja umowy pożyczki niezwłocznie w dniu jej zawarcia, w sytuacji, gdy nie zostały spełnione przez pożyczkobiorcę – spółkę (...) wszystkie warunki jej zabezpieczenia (wpis do ksiąg wieczystych hipoteki umownej). Niekonsekwentne i niecelowe zdają się także niektóre zapisy tej umowy, uwzględniając, że pożyczkodawca był uprawniony do kontroli wykorzystania kwoty pożyczki w okresach miesięcznych, a spłata miała nastąpić w terminie 30 dni.

Istotne natomiast dla oceny legitymacji czynnej powódki pozostaje rozstrzygnięcie, czy jest ona właścicielem przedmiotowych ruchomości, tj. ustalenie skuteczności umowy przewłaszczenia w świetle postawionego przez pozwaną zarzutu pozorności tej czynności prawnej.

Zgodnie z art. 83 § 1 kc nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów, a pozorność oświadczenia woli pociąga za sobą bezwzględną nieważność czynności prawnej (§3). Oświadczenie woli złożone jest dla pozorów wtedy, gdy z góry powziętym zamiarem stron jest brak woli wywołania skutków prawnych, przy jednoczesnej chęci wprowadzenia innych osób (lub organów) w błąd co do dokonania określonej czynności prawnej" (wyrok SN z dnia 12 lipca 2002 r., V CKN 1547/00, LEX nr 56054). Pozorność może zachodzić zarówno wtedy, gdy pod pozorowaną czynnością nie kryje się inna czynność, jak i wtedy, gdy pod pozornym oświadczeniem ukrywa się inna czynność prawna (wyrok SN z dnia 8 września 2011 r., III CSK 349/10, LEX nr 1044016).

Celem jest wywołanie u otoczenia przeświadczenia, że czynność prawna została rzeczywiście dokonana w takiej postaci, jaka wynika z treści złożonych oświadczeń woli. W realiach niniejszej sprawy zachodzi sytuacja, że przewłaszczone ruchomości nadal znajdują się w posiadaniu spółki (...), która wykorzystuje je w swej działalności. Takie rozwiązanie bywa często stosowane w umowach przewłaszczenia i samo w sobie nie stanowi o ich pozorności. Biorąc jednak pod uwagę całokształt okoliczności sprawy, powiązania osobowe powódki ze spółką (...) i dłużnikiem J. E., przepływ środków finansowych między tymi podmiotami, należy dojść do wniosku, że celu umowy przewłaszczenia nie stanowiło zabezpieczenie pożyczki, a wyłącznie „zatrzymanie” ruchomości w spółce (...), co miało jej pozwolić na kontynuowanie działalności, ale jednocześnie unicestwiała możliwość zaspokojenia się z nich przez wierzycieli. Obie strony tej umowy miały świadomość takiego jej celu.

Z powyższych względów powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, stąd należało je oddalić.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 i 99 kpc w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata. Składa się na nie: wynagrodzenie pełnomocnika – 3 600 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł oraz koszt dojazdu na jedną rozprawę – 371 zł, żądany w zestawieniu kosztów

z 17 kwietnia 2014 r. (k.122). Ta ostatnia kwota stanowi iloczyn ilości kilometrów (371) między siedzibą kancelarii pełnomocnika i Sądem oraz stawką za 1 km (0,50 zł), ustaloną zarządzeniem Dyrektora Sądu Okręgowego w Gliwicach.

Iwona Wańczura